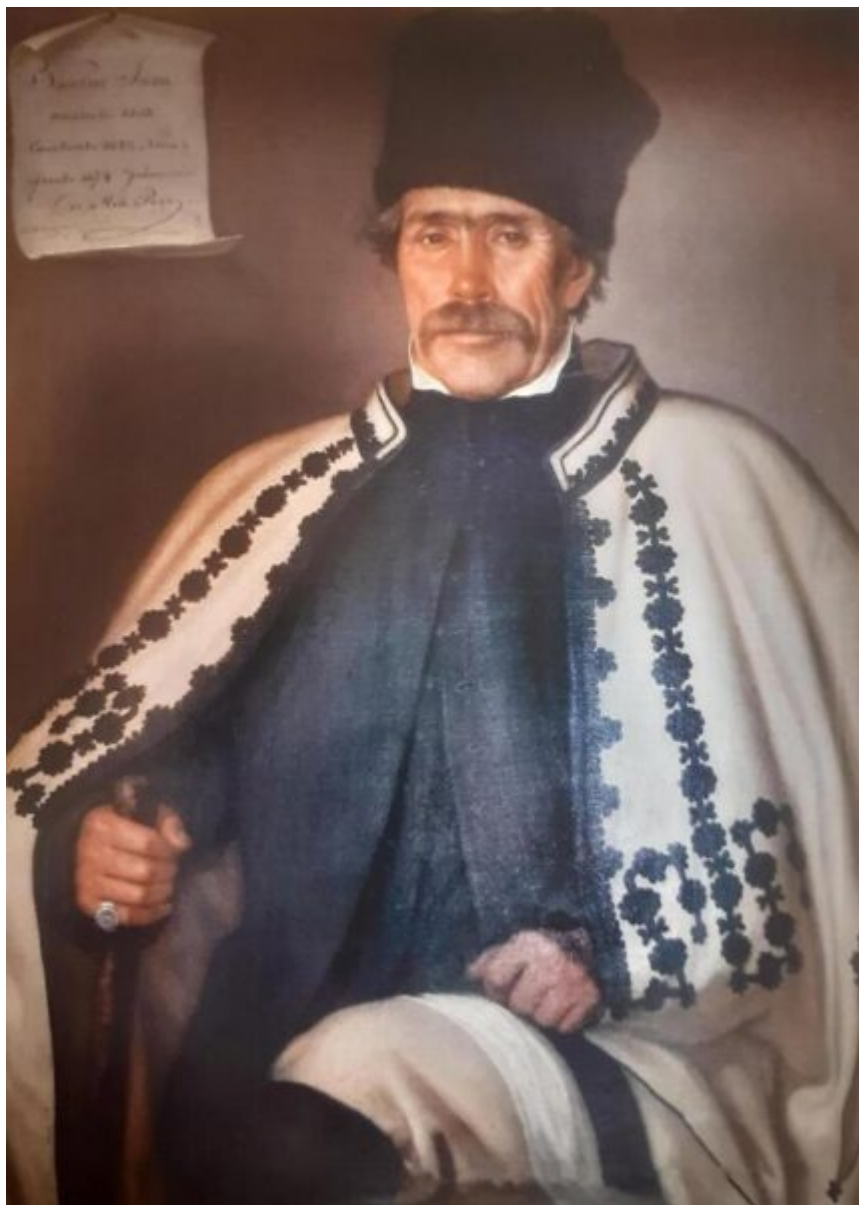

10/06/2020

Biserica din Satulung ocrotește de veacuri Ținutul Săcelelor

Închinat Adormirii Maicii Domnului, locașul de rugăciune al credincioșilor din Satu-lung-Săcele, județul Brașov, poartă de peste două veacuri patrimoniul spiritual și de cultură al unei vechi așezări de mocani români. Locașul de cult este unic prin pictura sa interioară, o capodoperă a artei bisericești din secolul al 19-lea.

Satulung este una dintre cele patru așezări vechi care formează astăzi orașul Săcele, în apropiere de Brașov. A făcut parte din „Septem Villae Valacheles”, cele șapte sate românești din preajma Brașovului unde a trăit o importantă comunitate de oieri, sau „mocani” cum li se spune în zonă. Această comunitate și-a lăsat pentru veacuri amprenta culturală și spirituală prin bisericile zidite și tradițiile moștenite de urmași. Din monografia parohială aflăm câteva date importante despre Satulung. Aflăm, de pildă, că localitatea este foarte veche, întrucât săpăturile arheologice din zonă au dus la descoperirea unor așezări dacice. Denumirea de „Septem Villae Valacheles” dată celor șapte sate românești din acest ținut, între care și Satulung, a apărut după jumătatea secolului al 11-lea, când aici avea să stăpânească regatul maghiar.

Primul document care menționează localitatea este actul emis la 16 mai 1366 de Ludovic I de Anjou, regele Ungariei, prin care dăruia comitelui Stanislav, cu drept de moștenire, posesiunile din Țara Bârsei, Satulung, Cernatu, Turcheș, Baci, care se află între Timiș și Târlung. Toponimul „Săcele” apare pentru prima dată în scrisori ale lui Vlad Călugăru, domnul Țării Românești (1482-1495), către magistratul orașului Brașov.

Satulung a devenit în 1950 parte a orașului Săcele. Din anul 2000, orașul Săcele

(de la „Săticele”, după părerea istoricului Nicolae Iorga) a devenit unul dintre cele patru municipii din județul Brașov. Municipiul Săcele se află în partea de sud-est, la poalele munților Ciucaș și Piatra Mare.

Moștenirea mocanilor săceleni

Mocanii care au trăit veacuri la rând în -Satulung și în celelalte localități din împrejur au constituit o comunitate foarte bogată până la 1850, când păstoritul a fost afectat de politicile Țării Românești și ale Imperiului Austro-Ungar. Mocanii săceleni au ajuns în transhumanță în zona Dobrogei, unde au întemeiat comunități, iar mărturiile istorice indică inclusiv Crimeea ca destinație a renumiților oieri din cele șapte -sate.

Alături de mocani au viețuit aici și ceangăi, care se ocupau în mod special cu agricultura. Această conviețuire și transhumanța au contribuit la crearea unui patrimoniu cultural și religios în satele săcelene de inestimabilă valoare. Din istoricul localităților săcelene disponibil pe site-ul Primăriei Municipiului Săcele aflăm că aici găsim 14 biserici, dintre care șapte sunt ortodoxe, cu o vechime de cel puțin 100 de ani. Mai aflăm că monumentalele biserici ortodoxe îmbină elemente de arhitectură barocă, de influență vieneză, cu elementele de tradiție bizantină.

Una dintre acestea, unică prin arhitectură și istorie, este Biserica „Adormirea Maicii Domnului”, cu o vechime de peste două secole, monument de artă și de spiritualitate specific Transilvaniei. În 2019 s-au împlinit 200 de ani de la sfințirea locașului, prilej pentru comunitate de a sărbători și a-i comemora pe străbunii care au ridicat impunătoarea biserică. La această sărbătoare a fost publicat un album monografic, editat de Asociația „Izvorul” Săcele, din care aflăm date importante despre Biserica „Sfânta Adormire”, cum apare în documente. Zidirea locașului a început la 11 august 1812, după cum menționează o condică din arhiva bisericii: „Din darul și mila a tot Puternicului Dumnezeu și după Nedespărțită Preasfântă Troiță, supt însăși patronia ocrotire și adăpostire a Prea Sfintei Născătoare de Dumnezeu, închinat protocol al Sfintei Biserici al 2-lea din Satulung, început 11 august 1812”. Așadar, la acea vreme, mocanii din Satulung ridicau al doilea locaș de cult al localității, după ce la 1799 înălțaseră Biserica „Sfinții Arhangheli”. Conform lucrării menționate, mocanii din Satulung au ridicat a doua biserică din cauza înmulțirii numărului de credincioși, dar și pentru că oamenii care locuiau în această parte a satului doreau să aibă la rândul lor un locaș la fel de frumos și

impunător. „Acum 208 ani s-a pus început zidirii acestei frumoase biserici, întregind salba de biserici minunate care înfrumusețează în mod deosebit ținuturile săcelene. Ne amintim cu drag de ctitorii acestei biserici. Ne-am uitat în cartea de aur și am văzut nume frumoase, românești, de mocani săceleni care au contribuit cu darul lor, cu jertfelnicia lor, izvorâtă din credință și din dragoste față de Dumnezeu, la zidirea acestei biserici. Dau nume la întâmplare, dar sunt frumoase, cu rezonanță poetică: Aldea, Găitan, Roșculeț, Median, Moroianu, numele familiilor de preoți Verzea și Popea care au contribuit la apariția acestei frumoase biserici. Biserica a fost sfințită în vremea Episcopului Vasile Moga”, ne-a spus preotul Antonio-Cristian Aroneasa, de la Biserica „Sfânta Adormire” din Satulung.

Arhitectură de influență barocă

Din păcate, nu se păstrează documente din care să aflăm mai multe informații despre construcție, arhitect, costul lucrării sau alte date. Un proces-verbal păstrat în arhiva bisericii menționează că la 11 august 1815 se cheltuiseră 615,20 florini, o sumă adunată de cei care umblau cu discul. Contribuțiile mocanilor din Satulung și nu numai pentru ridicarea acestei biserici au fost, cu siguranță, foarte mari și importante. Dorința lor de a ridica biserica a fost imensă și de aceea contribuțiile lor au fost pe măsură.

Un alt proces-verbal din 22 noiembrie 1831 consemnează grija comunității pentru donațiile făcute locașului zidit. După numărarea banilor adunați în cutia de donații a bisericii, cele trei chei ale acesteia erau oferite spre păstrare unor oameni care se bucurau de o mare încredere din partea sătenilor: gocimanul Stan Găitan, vicegocimanul Ioan Popea și jurații Voicu Roșculeț, Neagoe Popea, Ioan Rusu, Marin Gologan, Ioan Șeitan, Iordache Pârșoi, Radu Moroianu, Ioan Gologan, Urs Șeitan, Stan Encica și Radu Mazăre.

Biserica este trilobată, cu pridvor surmontat de turn-clopotniță, are bolți în cruce și arcuri dublouri. Elementele decorative ale fațadei și ale turnului (cornișele, pilaștrii adosați cu capiteluri compozite, ancadramentele) poartă amprenta barocului. Are 31,5 metri lungime și opt metri lățime (la absida 14 metri lățime). Este ridicată din piatră și cărămidă, acoperită cu țiglă solzi.

De-a lungul vremii, s-au făcut mai multe lucrări de reparație a bisericii. Astfel, s-au făcut restaurări în exterior în 1911 și 1938, când turnul a fost acoperit din nou. În 1985 s-a reparat și revopsit turnul bisericii, iar în 1991 s-a reparat integral acoperișul.

Pictura, capodopera lui Mișu Popp

Fără urme de îndoială, pictura interioară a bisericii este unică în lume prin frumusețe și stilul aparte. Realizată în ulei, este capodopera pictorului brașovean Mișu Popp. Este cel mai mare ansamblu de pictură religioasă realizat de artistul brașovean. „Mișu Popp a început să picteze aici în anul 1869, așa cum menționează scriitorul săcelean George Moroianu. A terminat pictarea bisericii în 1873, deci aproape cinci ani a stat pe aceste meleaguri. Sunt scene foarte frumoase, o lucrare unică în ceea ce privește pictura lui Mișu Popp. Sunt 67 de picturi murale și patru icoane împărătești pe catapeteasmă. Mișu Popp a ajuns la Satulung fiind chemat de prietenul său, Episcopul Nicolae Popea, un fiu al acestui sat, fiu de preot, din familie de preoți. A fost fiul preotului Neagoe Popea și doi dintre frații săi au slujit în această sfântă biserică, Victor și Radu Popea. Prietenia dintre Episcopul Nicolae Popea și Mișu Popp a dus la realizarea acestei minunate picturi”, ne-a mai spus preotul Antonio-Cristian Aroneasa.

Documentele menționează că pictura a costat 4.000 de galbeni, fiind de mare însemnătate din punct de vedere istoric, pentru că este lucrarea de seamă a marelui pictor ardelean din secolul 19, având și o deosebită valoare artistică. Iată descrierea din albumul monografic: „Din punct de vedere iconografic, se poate observa că Mișu Popp este influențat de iconografia occidentală, introducând un stil nou în iconografie, înstrăinându-se de tradiția răsăriteană, deși a cunoscut-o. Studiind la Viena, Mișu Popp s-a lăsat influențat de stilul apusean. Cel mai mult s-a inspirat după desenele lui Gustave Dore, Rubens și alți pictori apuseni. Însă nu s-a întâmplat acest lucru în ceea ce privește culoarea. În acest sens, este cu totul original, dominând verdele-gălbui (verdele crud), costumele sunt verzi. Cerul este de un albastru palid. Întâlnim roșu și albastru la costume și mai rar ocru-galben. De fapt, aceste culori roșu, albastru, verdele crud și ocru-galben (mai puțin) sunt dominante în pictura lui Mișu Popp. Verdele crud folosit în icoane îl face cunoscut ca pictor. (...) Pictorul brașovean Mișu Popp rupe tradiția bizantină care stăpânea arta românească de secole și aduce o imensă schimbare în pictură influențat de arta apuseană, în special de clasicism. Aproape simultan, acest curent pătrunde în provinciile românești: în Moldova, prin școala de arte înființată la Iași în anul 1841 de Gh. Asachi; în Muntenia, prin brașoveanul Constantin Lecca, mentorul și amicul lui Mișu Popp, iar în Ardeal, de acesta din urmă”.

Pictura a fost spălată în anii 1924 și 1949. Cele mai recente lucrări de restaurare și curățire au fost făcute în perioada 1969-1970, de pictorul Dim-Bascu din București, și în anul 2007, de Mihai Stinghe din Brașov. Pe zidul exterior al bisericii se văd

urme de pictură și frescă, ceea ce a dus la concluzia că și în interior a mai existat o pictură anterioară celei realizate de Mișu Popp. Câteva fragmente ale picturii exterioare se păstrează în zona superioară a zidului de pe laturile de nord și de sud.

Iconostasul este din lemn sculptat și nu se cunoaște cine l-a făcut. Pictura de pe tâmplă, în afară de icoanele împărătești, este făcută de un pictor necunoscut. În biserică se păstrează șase candelere de argint în stil brâncovenesc, un potir de argint aurit cu înflorituri, care poartă data de 11 septembrie 1853, și un chivot de argint cizelat. De asemenea, se păstrează două epitafuri, unul lucrat la Odessa în fir de catifea vișinie, și altul, mai mic, operă a lui Mișu Popp.

Cultură și spiritualitate

Patrimoniul cultural și spiritual din Satulung și din celelalte localități care formează municipiul Săcele este promovat prin intermediul Asociației „Izvorul” Săcele și al unui cerc de pictură de icoane pe sticlă înființat nu de mult timp. Asociația „Izvorul” a fost înființată în 1922, la inițiativa unor tineri săceleni, și a fost printre primele organizații rurale de la acea vreme din domeniul cultural și sportiv. Competiții sportive, activități culturale, reînvierea unor tradiții săcelene, cum ar fi Sântilia, sunt doar câteva dintre activitățile asociației menite să atragă tinerii spre ceea ce este frumos, spre moștenirea unică lăsată de înaintași. Din 1990, asociația și revista „Plaiuri săcelene” au fost revigorate și activează pentru readucerea în actualitate a idealurilor românești, a culturii, spiritualității și patrimoniului din această parte a Transilvaniei.

Personalitățile săcelene sunt omagiate și promovate, amintindu-l aici pe George Moroianu, reprezentant al României ca atașat economic în Anglia și ca atașat comercial în Germania, Austro-Ungaria, Elveția, Italia și Rusia, fost rector al Academiei de înalte studii economice și industriale din Cluj-Napoca. În curtea bisericii se află o troiță ridicată în memoria lui Nicolae Popea, Episcop de Caransebeș, membru titular al Academiei Române, care provenea dintr-o familie de preoți ai acestei biserici. Amintim și cele două mari familii de preoți care au slujit

aici, Verzea și Popea, cu preoții Ioachim, Alexe și Ioan, respectiv Neagoe Popea, tatăl Episcopului Nicolae Popea, și a fraților Victor și Radu Popea.

ziarullumina.ro